

рентни вериги, които изграждат смисловата структура на текста. Така по-добре би се установило дали като резултат от четенето в семантичната памет на детето са се активирали адекватните за разбирането структури. Децата имат за задача да кажат коя е пропуснатата дума в текста.

Наличието на тест за измерване на разбирането при четене дава възможност да се изследва влиянието на няколко независими фактора върху този процес.

Първият фактор, чието влияние изследва авторът, е т.нар. *майчин език*. Тъй като основната задача на изследването е да се проследи разбирането при четене на ромски деца в сравнение с българските им съученици, авторът установява въздействието на този фактор на две равнища: ромски майчин език и български майчин език.

Вторият фактор според очакванията на автора е *тип на населеното място*, където живеят и учат децата. Възстановяването на този фактор също се установява на четири равнища: *столица, голям град, малък град и село*.

Естествено е да се очаква, че децата от по-горен клас ще имат по-развити умения да разбират прочетеното в сравнение с децата от предните класове. Затова *третият фактор*, чието влияние се изследва, е *клас*. Проследява се разбирането при четене на учениците от началната училищна степен без първи клас, а именно: 2., 3. и 4. клас.

Влиянието на посочените фактори и техните взаимодействия върху зависимата променлива разбиране при четене, измерена чрез броя на правилно възстановените пропуснати думи в текстовете, може да се изследва чрез план за факторен експеримент, при който всяко равнище на единия фактор се комбинира с всяко равнище на всеки един от останалите фактори. В случая се използва план за факторен експеримент от типа $2 \times 4 \times 3$ (две равнища на фактора *майчин език*, четири равнища на фактора *тип селища* и три равнища на фактора *клас*).

2.1. Експеримент с ромски деца

В експеримента участват общо 365 деца, от които 8 турчета. В съответствие с плана на експеримента подлагаме на анализ резултатите само на 357 български и ромски ученици.

Текстов материал. Като тест за измерване на разбирането